

Ma kilenc éve szabadította fel a dicsőséges Szovjet Hadsereg országunk fővárosát.

Mennyire nem hasonlított a megszorult fasztrák állati dühe a szovjet katonák büszke, öntudatos kitartásához. Egy mindennapi kis harci epizód, ami január közepén történt, világosan megmutatja a különbséget.

Egy nagy SS-csoport váratlan ellenátadást indított és Buda külvárosi utcájában betört egy házba, amelyet Bergyajev őrmesterrel az élén, hét katonánál védett. A harc a földszint hosszú szobasorában játszódott le. Gyalogosaink géppisztolyfűzrel és gránátokkal védekeztek, de a fasztrák többszörös túlerőben voltak. Bergyajev őrmester az utolsó barrikád védelmét társaira bízta és elrendelte, hogy csak feltétlenül biztos, egyes lövéseket adjanak le, azután elindult megnézni az utolsó szobákat, hátha talál valamilyen kijáratot az utcára. Egy sötét kis folyosó végén felfedezett egy lépcsőt, mely valahová felfelé vezetett. Az őrmester tapogatózva lement a lépcsőn és egy ajtó alól kiszűrődő, halvány fénycsíkot vett észre. Meglőkte az ajtót és egy bunkerben találta magát.

Fojtott, dohos, pelenkaszaggal és petróleum füstjével kevert levegő csapta meg az orrát. A olajmécselel halványan megvilágított nagy pincehelyiség kőműve volt emberekkel, ijedt női arcokat, öregeket és gyermekeket látott. A házból voltak ezek, akik idebújtak a veszély elől.

Bergyajev megnyugtatóan emelte fel a kezét: — Jó reggelt! — mondta magyarul; ez egyike volt annak a kevés magyar mondatnak, amit megtanult. A pince lakói körében felelték köszönetére. Ekkor valahonnan a félhomályos pince mélyéről egy ősz öregember bicegett elő és oroszul szólította meg az őrmestert. Nehezen szedte

össze a szavakat, majd válaszolt a szovjet őrmester kérdésére. Nem, sajnos nincs más kijárat a bunkerből. A pincének egészen elszigetelt felvése van.

A kissé nyitvamaradt ajtón keresztül behallatszott a harc zaja. A lövések egyre tisztábban, egyre közelebről hangzottak, az SS'ek nyilván nagyon szorongatták ka-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek				Osztályozás
Szerző: Harcban Budapestért!				9.439
Cím:				Hely:
Forrás: Győr - Sopron megyei Kisb. Győr				Idő: 1945 / 1954
1954. II. 13.				Személy:
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. fűz.)	(Oldal)	Helyszám:

tonáinkat. Bergyajev megfordult, hogy visszatérjen, de a magyar asszonyok izgatottan kiabáltak valamit, és az öreg gyorsan az őrmester után bicegett. „Tiszt úr, tiszt úr, az asszonyok szeretnék tudni, hogy lesz-e itt a bunkerben harc? Félnak a németektől... Itt gyermekek vannak, tiszt úr...”

Bergyajev megállt az ajtónál. Tucatnyi riadt szempár nézett rá könnyörögve... Az őrmester pillanatra maga elé képzelte a harcot a bunkerben. Itt a pincében nagyszerű barrikádot lehetne építeni és tarthatnák magukat még félóraig, óráig is talán, míg segítség érkezik, vagy külviek utolsó golyóikat. De hány áldozata lesz ennek ezek közül az asszonyok, gyermekek és öregek közül. Nem, ide nem hozhatja be a har-

... „Nyugtads meg őket, apó — mondta Bergyajev — amíg mi élünk, sem a németeket nem engedjük ide, sem mi nem vonulunk vissza a pincébe...”

... Bergyajev őrmester megtartotta az ígérését. A pince lakói dermedő szívvel figyelték a harci zajt és egyszerre minden elnémult.

— Elpusztultak — mondta az asszonyoknak esendesen az öreg, aki Bergyajevvel beszélt és a magyar asszonyok sietve keresztet vetettek.

Mintegy tízperces nyomasztó, kínos várakozás után a pince lépcsőfokain csizmák kopogása hang-

zott fel. Erős lökés tépte fel az ajtót és három német állt a lépcsőn, fekete SS-egyenruhában, géppisztolyal a kezében. „Fel a kezekkel!” — hangzott a parancs. Az emberek felugrottak a helyük-ről, még a beteg öregasszony is kihúzta a takaró alól csontváz karjait és a párna fölé emelte.

... Ekkor azonban fent a házban ismét lövöldözés kezdődött, robbanás hallatszott és orre mindhárman hanyatt-homlok rohantak ki a pincéből. A házba szovjet gyalogosok hatoltak be. Harc lángolt fel az egész házban. Az SS'ek makkasul védekeztek, de most nem az ő oldalukon volt a főlény. A harc kimenetelére iránt semmiféle kétség nem lehetett. Ekkor a törzsőrmester otthagya a katonáit és a bunkerhez vezető lépcsőhöz futott. Az emberek a pincében megdermedtek, amikor a német főlelemtől és dühtől szörnyen eltorzult arcát meglátták. Az SS-ekhez az ágyhoz ugrott, ahol a kék kendőbe burkolt fiatalasszony pólyásgyermekét ringatta. A német megragadta a kendőt, letépte az asszony fejéről és saját fejére csavarta. Aztán éles mozdulattal parancsolta meg az asszonynak, hogy vetközzék le. A magyar asszony már annak is örült, hogy nem gyilkolják meg, egy pillanat alatt ledobta kabátját, lehúzta világos ruháját és ottmaradt egy szál ingben. A német figyelte a harc zaját és ugyanakkor magára szedte az egyenruha fölé a tar-

ka női ruhát. Már az ajtó felé fordult, amikor egyszerre csak megragadta figyelmét a pólyásgyermek, akit anyja a párnára fektetett. A kácsi szívet nélkül sírt.

Az asszony észrevette, hogy a német szeme megállt a gyermek és ösztönösen a karjába kapta. Fent váratlanul megszakadt a lövöldözés, és ez úgy hatott a németre, mint korbácsütés. Az asszonyra vetette magát és megpróbálta a gyermeket kiszakítani a kezéből. Az asszony sikoltva szorította gyermekét a mellére. Ekkor az SS nagy lendülettel ököllel az arcába csapott. Az asszony vérborulva az ágyra rogyott, a német kiragadta kezéből a gyermeket és eltűnt az ajtó mögött.

A házban befojeződött a harc... Az SS foglyokat éppen az utcára vezették, amikor egy kendőbe burkolt asszony, kezében pólyásgyermekkel, haladt a kijárat felé. A kapuban fiatal szovjet géppisztolyos állt és élvezettel szívta a cigarettáját, együttérző pillantással kísérte a fiatal anyát.

— Ládd, sár a gyerek, szegény — sajnálkozott — beteg... cukrot kellene adni neki... — sietve a zsebébe nyúlt és kihalásztta onnan a gondosan őrzött katonai cukoradagot és az asszony után kiállt.

— Asszonyom, hej asszonyom!... De az asszony, úgy látszik, nem értette meg a kiáltást, mélyen hajolt a gyermek fölé és tovább ment. A géppisztolyos fulva érte

utól és vigyázva megérintette a vállát:

— Asszonyom, cukor, nézze... De a „hölgy” erősen összerement, fejét a vállá közé húzta és valósággal megdermedt. A géppisztolyos értetlenül nézett az arcába, aztán hirtelen lekapta válláról géppisztolyát: „Állj!”

A kapuból esodálkozva nézték a katonát. Egyszerre valahonnan a ház mélyéből fájdalmas női síkoly hallatszott, a következő pillanatban félig meztelen, zilálthajú, véresarcú asszony egy szál ingben katonáinkat félrelökve futott elő. Pillanatra megállt, vadul nézett körül, de egyszerre meglátta a célra tartott géppisztoly előtt mozdulatlanul álló alakot, s diadalmas sikoltással rohant hozzá.

A következő pillanatban már magához szorította gyermekét, forrón csókolgatta és gyengéden beszélt hozzá. Az átföltözött német felemelte kezét és dermedten állt...

... A magyar asszony a fiatal szovjet katonához fordult és gyorsan beszélni kezdett, ugyanazt a szót ismételte és hol a németre, hol a géppisztolyra mutatott. — Ládd agyon! — világosította fel valamelyik harcos. A géppisztolyos gyűlölettel nézett a németre. Benne is forrt minden, s viszkedett a tenyere, hogy leszámoljon ezzel az SS-banditával. A fegyelem azonban legyőzte az érzelmeit.

— Nem szabad — mondta kómorán az asszonynak. — Fogjod

megölni nem szabad. — Géppisz-
tolya agyával oldalba lökte a né-
metet: — Eredj, te s...söpredék!

Az egyik téren egy szovjet ör-
nagy magyarul szólít meg egy
asszonyt, aki kislánykát vezet ké-
zenfogva. A nő megáll, csodálko-
zik, hogy a szovjet tiszt anyanyel-
vén szól hozzá. De a tiszt felvilá-
gosítja, hogy ő magyar nemzeti-
ségű, zsebéből csokoládét vesz elő,
megkínálja a gyermeket. Ezt lát-
va, az asszony tréfásan megjegy-
zi:

— Ugy látszik, a németeknek
igazuk volt.

Most az őrnagy csodálkozik.

— Mit akar ezzel mondani? —
kérdi elkomorlyodott arccal. De
mindjárt észreveszi az asszony
huncut mosolyát, kitalálja, hogy a
szavak mögött valami tréfa rejlik.

— A németek azt erősítették,
hogy az oroszok megölik a gyer-
mekeket — világosította fel az ass-
zony. — Ön a hetedik szovjet
tiszt, aki csokoládét ad a kislá-
nyoknak. Vajjon ilyen hosszú
éhezés után ennyi csokoládé nem
életveszélyes?

Mindketten vígan nevelnek és a
kislány is követi példájukat. Az-
után az őrnagy tovább megy és az
asszony soká kíséri tekintetével,
nem tudva, hogy akivel éppen be-
szélgelt, Illés Béla, az ismert
magyar író, aki mint szovjet tiszt,
a győzedelemes csapatokkal együtt
érkezett Budapestre.

Részlet Szmirnov: *Harcban Bu-
dapestért* című regényéből,